مجموعه تصویری جهت شناسایی علفهای هرز مهم در خانواده های مختلف گیاهی

گردآوری:
دکتر آسیه سیاهمرگویی
دکتر ابراهیم زینلی

هیات علمی گروه زراعت-دانشکده تولید گیاهی- دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان
۱۴۰۰

خانواده‌های گیاهی شامل علف‌های هرز سمج (Worst weeds grouped by family)

جدول ۱				
Plant family	Species no.	% of total		
Poaceae or Graminae	44	27	43	68
Asteraceae or compositae	32			
Cypraceae	12			
Polygonaceae	8			
Amaranthaceae	7			
Brassicaceae or Cruciferae	7			
Fabaceae or legominosae	6			
Convolvulaceae	5			
Euphorbiaceae	5			
Chenopodiaceae	4			
Malvaceae	4			
Solanaceae	4			
	138			
Based on Holm, 1978				

براساس Holm, 1978، 205گونه علف‌هرز در ۵۹ خانواده گیاهی وجود دارد.

۳. تیره جگنیان
Cyperaceae

تفاوت گیاهان در دو تیره گندمیان و جگنیان

	گندمیان	جگنیان (شبه گندمیان)
ساقه	گرد و توخالی	مثلثی و توپر
آرایش برگ	متناوب	مارپیچی
غلاف برگ	ناپیوسته	پیوسته
میوه	گندمه	فندقه
گل آذین	سنبله یا پانیکول (خوشه)	چتر مانند

برش عرضی ساقه:

برگ:

۱. اویارسلام قرمز

Cyperus rotundus

نام تیره انگلیسی : **Cyperaceae**
نام تیره فارسی : **جگنیان**
نام علمی: ***Cyperus rotundus***
نام فارسی : **اویارسلام ارغوانی؛ اویارسلام بنفش**
نام انگلیسی : **Red nutsedge, Purple nutsedge**

شکل زندگی : چند ساله، انفرادی، ریزوم‌دار
طول عمر : چند ساله

ساقه : به ارتفاع ۱۰–۵۰ (–۷۰) س م، پهنا ۱–۲ م م، در قاعده ضخیم، متورم و سه گوش

برگ :

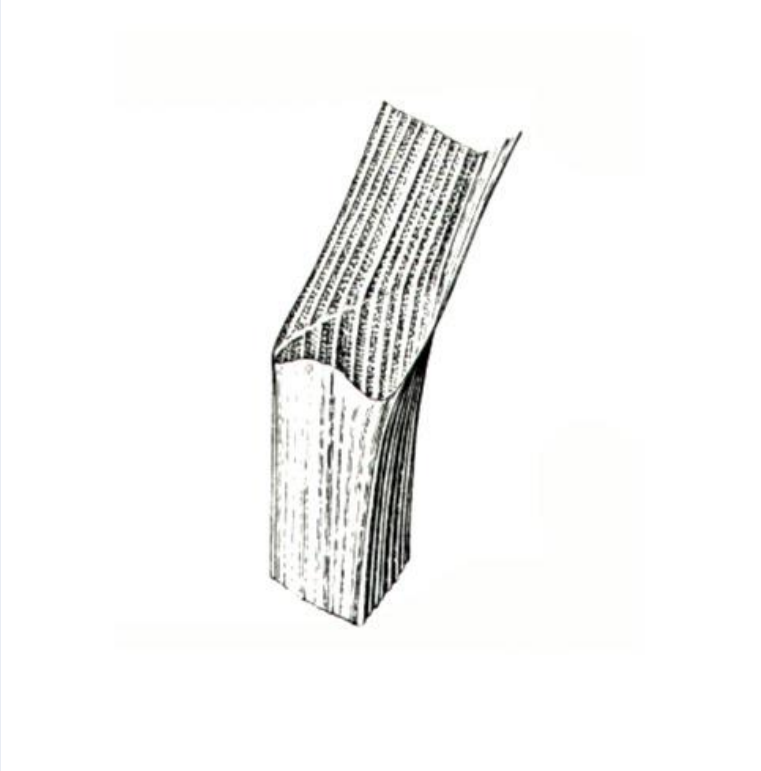

پهنک :

کاملاً توسعه یافته، درازا ۵–۲۰ س م، پهنا ۳–۶ م م

زبانک : وجود ندارد

غلاف : گاهی اوقات فیبری

گل آذین :

نوع گل آذین : چتر (Umbel)

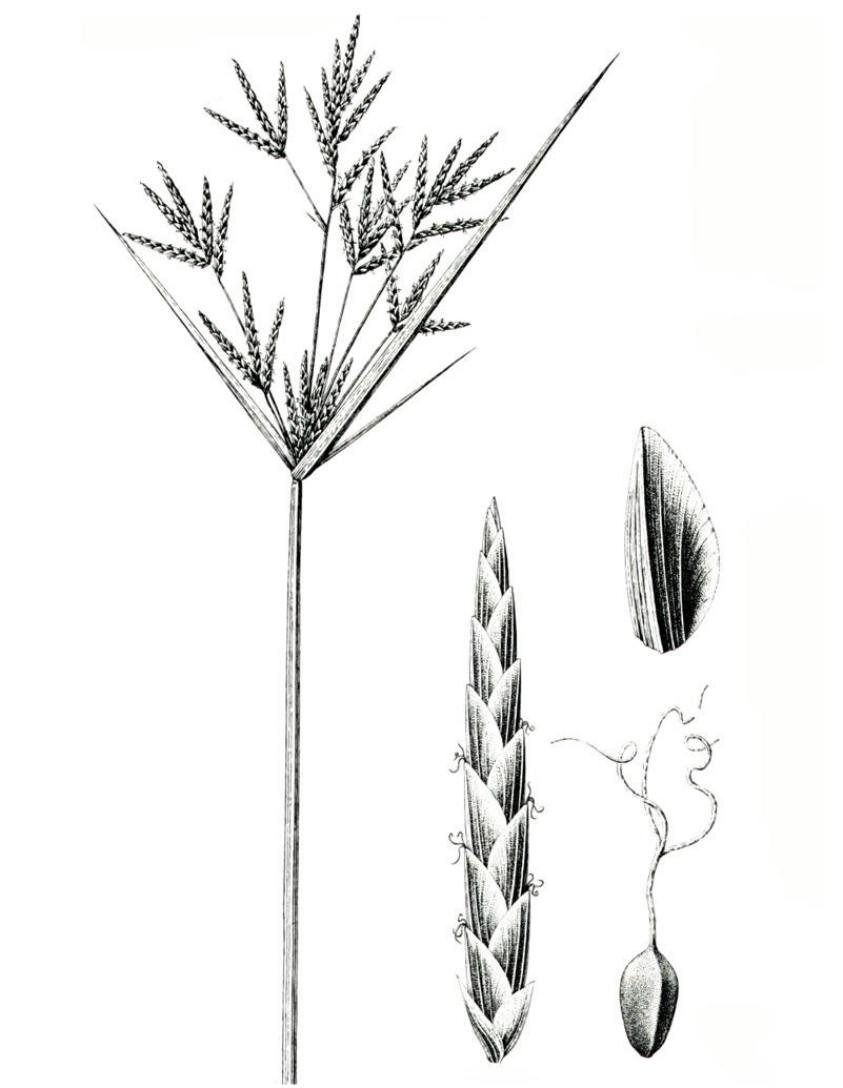

چتر ساده، ابعاد تا ۱۰–۱۵ س م، براکته‌های گریبان ۳–۶ عدد که با زاویه منفرجه دورادور رأس ساقه قرار گرفته‌اند، درازا تا ۳۰ س م

محورهای اولیه ۳–۸ عدد، نا برابر، به درازای ۳–۱۰ س م

محورهای ثانویه بندرت دیده می‌شوند، ۳–۱۰ سنبلچهٔ خار مانند

سنبلچه :

متشکل از ۱۰–۴۰ گل، گلها دوجنسی، درازا ۱۰–۴۰ م م، پهنا ۱–۲ م م پهن شده، بدون پایک

محور سنبلچه محکم، تقریباً بالدار

پوشه‌ها دوتایی، درازا ۳–۳.۵ م م، دارای ۵–۷ رگه برجسته طولی، ناوی شکل، ناو سبز رنگ، پهلوها مایل به ارغوانی – قهوه‌ای

نوع میوه : فندقه با کافشه (Achene)

میوه :

فندقه، قاعده خامه بر روی آن باقی نمی‌ماند، سه وجهی، درازا ۱.۵ م م

رویشگاه : زمینهای بایر، زراعتهای یکساله و چند ساله و چمنزار

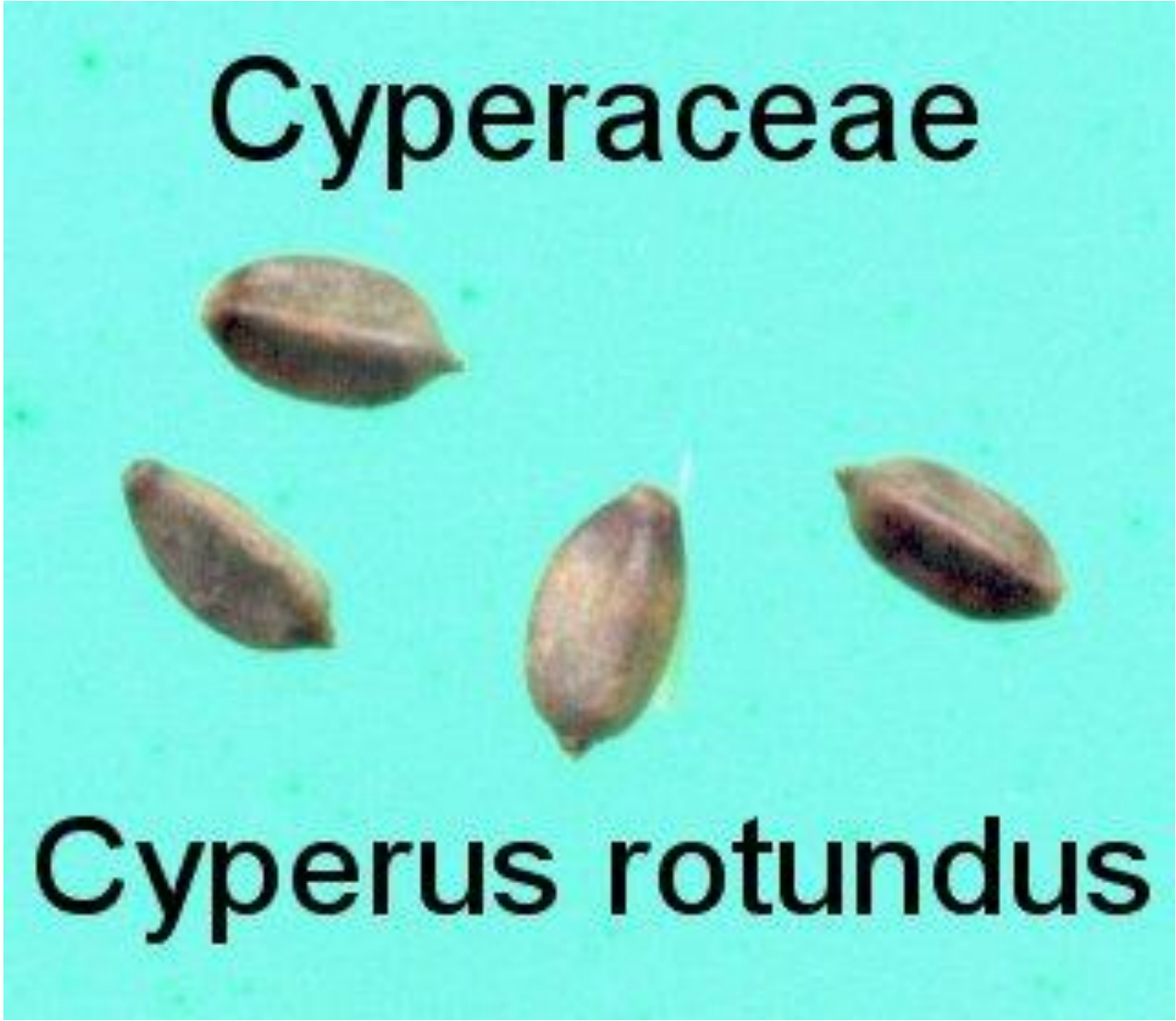
Cyperaceae
Cyperus rotundus

۲. اویارسلام زرد
Cyperus esculentus

نام تیره انگلیسی : Cyperaceae
نام تیره فارسی : جگنیان
نام علمی: *Cyperus esculentus*
نام فارسی : اویارسلام زرد
نام انگلیسی : Yellow nutsedge, Water grass

شکل زندگی : چند ساله، انفرادی، ریزوم‌دار (ریزوم‌ها منتهی به غده‌های تخم‌مرغی شکل تا کروی؛ فلسها نوک تیز، بی رنگ)
طول عمر : چند ساله

ساقه : درازا ۱۰–۵ (–۸۰) س م، پهنا (۱–) ۲ (–۵) م م، فاقد قاعده ضخیم و متورم

برگ :

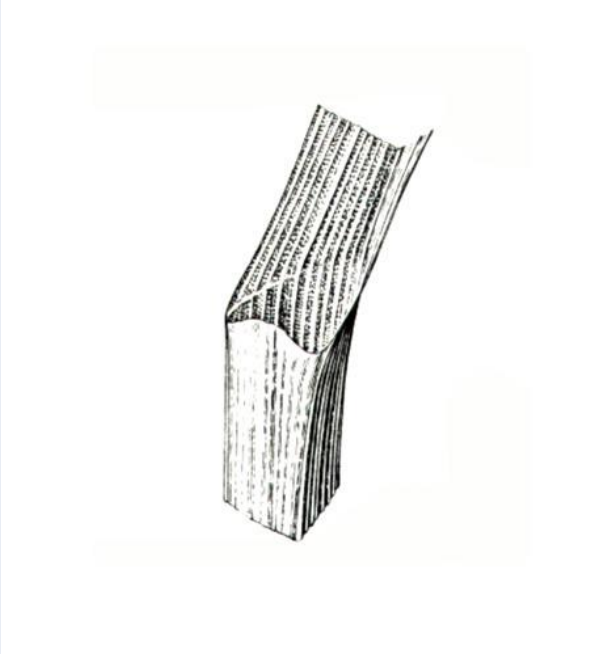

نوع برگ : کشیده
پهنک :

بخوبی توسعه یافته، درازا تا ۳۰ س م، پهنا ۳–۱۲م م

زبانک : ندارد

غلاف : در برگهای پائینی مایل به قرمز– قهوه‌ای

گل آذین :

نوع گل آذین : چتر (Umbel)

چتر ساده یا مرکب؛ براکته‌های گریبان ۳–۶ عدد، با زاویه منفرجه دورادور رأس ساقه قرار گرفته‌اند با ۵–۳۰ سنبلچهٔ محورهای اصلی ۳–۸ عدد، نابرابر، درازا ۳–۱۰ س م، گاهی دارای محورهای ثانویه

سنبلچه :

متشکل از ۶–۳۰ گل

درازا ۵–۲۰ م م

پهنا ۱.۵–۳ م م

گلها دو جنسی

پهن شده، بدون پایک

محور سنبلچه محکم، دارای بال تقریباً پهن، پوشه‌ها دوتایی، درازا حدود ۲.۵–۳ م م، دارای ۷–۹ رگه طولی برجسته، ناوی شکل، زرد تا قهوه‌ای روشن

گلپوش وجود ندارد

پرچمها ۳ عدد

خامه در قاعده حجیم، ۳ شاخه

نوع میوه : فندقه یا کافشه (Achene)

میوه :

فندقه، قاعده خامه بر روی آن باقی نمی‌ماند، سه وجهی، به درازای ۱.۲–۱.۵ م م

رویشگاه : زمینهای بایر، زراعتهای یکساله و چند ساله

۳. پی زول یا اویارسلام بذری

Cyperus difformis

© H. TINGUY

نام تیره انگلیسی : Cyperaceae
نام تیره فارسی : جگنیان
نام علمی: *Cyperus difformis*
نام فارسی : اویارسلام، مول، پی زول، اویارسلام بذری
نام انگلیسی : Small flower umbrella plant

شکل زندگی : یک ساله، ساقه‌ها به صورت دسته‌ای
طول عمر : یکساله

ساقه : بدون قاعده‌ای ضخیم و متورم ارتفاع ۱۰–۴۰ (–۷۵) س م، پهنا ۲–۳ (–۴) م م

برگ :

نوع برگ : کشیده
پهنک :

کاملاً توسعه یافته، کم و بیش هم اندازه ساقه، پهنا ۲–۵ (–۸)م م

زبانک : به درازای حدود ۱ م م

غلاف : در برگهای پائینی گاهی رنگ تا قهوه‌ای

گل آذین :

عمدتاً مرکب، به پهنای ۲-۵ (-۷)س م، براکته‌های گریبان ۲-۳ عدد، نابرابر، پائین‌ترین براکته اغلب نیمه افراشته، به درازای تا ۳ س م، محورهای اصلی ۵-۹ عدد، درازا تا ۳(-۵) س م، محورهای فرعی درازا تا ۱ س م با بیش از ۴۰ سنبلچه، به صورت ستاره‌ای در سنبله‌هایی به پهنای ۸-۱۵ م م، با آرایش متراکم و کروی

سنبلچه :

متشکل از ۱۰-۳۰ (-۴۰) رنگ
درازا ۲.۵- ۵ (-۸) م م
پهنا ۱-۱.۲ م م
گلها دو جنسی
پهن شده، بدون پایک
محور سنبلچه محکم، بدون بال، راست، میانگرهها حدود۲م م
پوشه‌ها دوتایی، نوک کند، درازا حدود ۰.۷ م م، پهنا
حدود ۰.۵ م م، با یک ناو سبز رنگ
فاقد گلپوش؛ پرچمها ۱ (۲-۳) عدد
خامه در قاعده حجیم، سه شاخه

نوع میوه : فندقه با کافشه (Achene)

میوه :

قاعده خامه بر روی آن باقی نمی‌ماند، سه وجهی، به درازای ۰.۵-۰.۷ م م، پهنای ۰.۳ م م، مایل به زرد

رویشگاه : چمنزارها، رویشگاههای آبی و مزارع برنج

۳. پیزور
Scirpus maritimus

نام تیره انگلیسی : Cyperaceae
نام تیره فارسی : جگنیان
نام علمی: *Scirpus maritimus*
نام فارسی : پیزور
نام انگلیسی : Sea-clubrush , Saltmarsh clubrush

شکل زندگی : چندساله، اغلب ساقه ها به صورت دسته ای و یا انفرادی، ریزوم دار(ریزوم ها غده ای- ریشکدار)
طول عمر : چند ساله
نحوه تکثیر : ریزوم

ساقه : فاقد قاعده ای ضخیم و متورم، ارتفاع ۳۰-۱۸۰ س م، پهنا ۳-۱۵ م م

برگ :

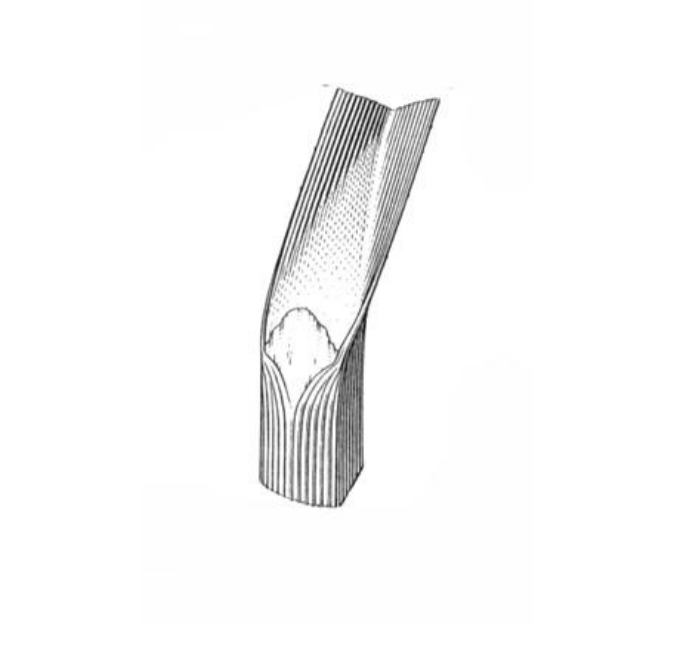

نوع برگ : کشیده
پهنک :

کاملاً توسعه یافته، پهنا ۲-۱۲ م م

زبانک : کوچک، به شکل مثلث

گل آذین :

درازا بیش از ۶ س م، چترها مشابه، به صورت شعاعهای متراکم، متشکل از سنبلچه‌های پایک‌دار
براکته‌های گریبانی ۲-۵ عدد، برگی شکل، بلندترین براکته معمولاً افراشته و درازتر از طول گل آذین، اغلب کرکپوش، گاهی دارای محوی اولیه
سنبلچه :
با بی‌نهایت گلچه، تخم‌مرغی، درازا ۸-۳۰ م م، پهنا ۴-۵ م م، گلها دوجنسی، مدور، قهوه‌ای تیره، اغلب پایکدار و یا به ندرت نیمه پایک‌دار
محور اصلی سنبلچه: پایدار
پوشه‌ها: با آرایش مارپیچی، درازا ۴-۷ م م، ریشک‌دار، متمایل به قرمز-قهوه‌ای تا شاه بلوطی- قهوه‌ای
گلپوش : فلسی شکل یا گاهی بدون گلپوش، دارای ۳-۶ موی سیخی شکل، صاف
پرچم: ۳ عدد
خامه: فاقد قاعده حجیم، ۲ شاخه
میوه :

بدون کرک، قاعدهٔ خامه به رأس آن متصل نشده، اغلب مثلثی، درازا ۲.۵-۴ م م، قهوه‌ای، از یک سو پهن و از سوی دیگر محدب‌الطرفین

رویشگاه : رویشگاههای آبی و مزارع برنج